

SOK HÚHÓ SEMMIÉRT

2. FELVONÁS, 1. JELENET – RENDEZÉSI TERV

Shakespeare-verseny 2023-2024

II. helyezés

Magyar Shakespeare Bizottság

Készítette:
Srancsik Nóra
Újpesti Babits Mihály Gimnázium
10.b osztály

Sok hűhó semmiért

2. felvonás, 1. jelenet – rendezési terv

Megörültem a pályázati kiírásnak, úgy véltem, kifejezetten nekem találták ki. Ötödikes korom óta nagy rajongója vagyok Shakespeare művészetének és a színháznak. Magam is próbálkoztam már drámaírással, és reméltem, hogy egyszer én is rendezhetek egy színdarabot. Ez a feladat lehetőséget adott, hogy kipróbáljam magam.

Már, amikor elolvastam a versenyfelhívást, tudtam, hogy a „Sok hűhó semmiért” -tel szeretnék dolgozni, mert érzelmileg sokat jelent nekem ez a mű. Ez volt az első Shakespeare dráma, amit életemben olvastam. De csak hosszú gondolkodás után sikerült kiválasztanom a kidolgozandó jelenetet, ugyanis szerettem volna valami olyat bemutatni, ami nem a legkézenfekvőbb, de mégis kiemelkedő. Így jutottam végül a dráma 2. felvonásának 1. jelenetéhez.

I. Szöveg- és jelenetválasztás

Miután eldöntöttem, hogy melyik jelenettel foglalkozom, mindenekelőtt egy megfelelő fordítást szerettem volna kiválasztani, ami megragadja az emberek figyelmét, de nem nyomja el a Shakespeare-féle nyelvi fortélyokat.

Hogy miért Mészöly Dezső fordítására esett a választásom? Az az igazság, hogy már három műfordító megoldását tanulmányoztam, mielőtt megismertem a Mészöly Dezső-féle változatot. Emlékszem, hogy az iskolai könyvtárban olvastam először ezt a fordítást egy előregedett könyvből, és eljutottam Claudio csalódott monológjához, amelynek egy mondata ott zengett a fejemben még órákkal később is:

„Boszorkány a szépség: Varázsától a hűség vérbe fullad.”

Sokkal erőteljesebb benyomást keltett bennem, mint az addig olvasott többi fordítás. Például ugyan ennél a szövegrésznél Arany János így fogalmaz: „a szépség lidérc: Varázslatán a hűség is vérbe olvad.” Következő alkalommal, amikor ismét haladni kezdtem a mű olvasásával, egy újabb mondat ütött szíven, ami azóta a legkedvesebb idézetemmé vált, és míg élek, nem felejttem el:

„Azzal öröm legbívőbb szívszólója: a csend. Alig volnék boldog, ha volna rá szavam.”

Mindezek után pillanatok alatt el tudtam dönteni, hogy melyik lesz a legmegfelelőbb ennek a feladatnak az elkészítéséhez.

A jelenet kiválasztása már kissé nehezebbnek bizonyult, hiszen a kedvenc művünkből elég nehéz csak egy pillanatot kiemelni. Olyan részt szerettem volna, amely magában hordozza a dráma sajátosságait, és kulcsszerepet játszik a történet folyásában. Így döntöttem végül az álarcosbál jeleneténél, amely már a maszkokkal kihangsúlyozza, hogy a cselekményben rendkívül fontos szerepet játszik az átverés, a lépre csalás és a fordulatgazdagság. Hangulatosnak tartottam az Itália déli részén fekvő város mediterrán stílusát, ezért döntöttem a kerti díszletnél.

II. Díszlet:

Az egész dráma folyamatára egyetlen díszletet képzeltem el, amely minden jelenethez megfelelő lenne. Az elképzelésem szerint a kis kertszerű díszlet bal oldalán látjuk Leonato házát, a jobb oldalon pedig egy kis pad foglalna helyet két oldalán egy-egy kis égősorral.

Ebben a drámában fontos szerepet játszanak a jellemek és az érzelmek. Éppen ezért a feladat kidolgozása során úgy véltem, hogy a hangsúlyt az emberi érzésekre fogom tenni. Erre a célra találtam ki a díszletben a pad feletti égősorokat, amelyek az érzelmek erősségének változását mutatnák. Az alapesetben nem világító kis gömböcskék kigyúlnak, amikor valamely karakter helyet foglal az ülőalkalmatosságon, vagy éppen csak a közelébe megy. Amikor például Benedetto elkezd beleszeretni Beatricébe, a lámpácskák csak pislákolnak, viszont, amikor a lány behívja vacsorázni, akkor már teljes erejükkel szórják a fényt, ezzel érzékeltetve, hogy a fiatal nemes teljesen belehabarodott a hölgybe. Vagy amikor a kidolgozott jelenetben Claudióban felébred a gyanakvás a herceggel szemben, szintén meggyulladnak a fehér fényű égők.

A következő érzelmekkel és gondolatokkal foglalkozó látványelem a színpad hátuljában lévő kissé megemelt rész, amelyen a kisebbik cserepes növény áll. Ez a terület az egész művön belül nemcsak a herceg és kíséretének bevonulásakor és a strázsák őrhelyének lenne használva, hanem amikor valaki elképzeli egy történetet, vagy félreért, félregondol valamit, akkor sajátos megvilágításban a fejében megjelenő gondolatok megjelennek a színpad leghátulján. Például amikor Claudio halottnak hiszi Herót, akkor a lány fekszik az említett helyen. Vagy, amikor a strázsák Don Juanról kérdezősködnek Boracchiótól, a fattyú herceg a színpad hátsó részén áll diadalmasan.

A következő lényeges színpadi elem a Leonato házában falán húzódó ablak. A mű során ez a hallgatóságok és szemfényvesztések helye. Például amikor Don Pedro, Leonato és Claudio elhítetik a rejtőzködő Benedektel, hogy Beatrice szerelmes belé, a férfi az ablak túloldaláról hallgatja. Valamint, ez az a hely, ahol Boracchio enyeleg Margarétával, miközben Claudioval elhítetik, hogy a lány, akit lát, Hero.

III. Jelmezek

Egy kis baráti körben lévő közvélemény-kutatás hatására úgy döntöttem, hogy a szöveg régiességének megfelelően régies öltözetet tervezek a szereplőknek. Több nekifutás után sikerült megtalálnom az ideális korstílust és motívumokat a dráma előbbé varázslásához. Mindenkinek igyekeztem az attitűdjének megfelelő színt választani, és nem ismételnem a tónusokat. Ugyanis a színeknek nemcsak a karakterek kinézetében van fontos szerepük, hanem a fényekben is. A díszletnél már említettem, hogy a színpad hátulja az elképzelések és gondolatok helye lenne a teljes mű során. Viszont azt nem írtam le, hogy a megvilágító fény mindig az elképzelő ruhájának színét veszi fel, eltérően a többi világító alkalmaságtól, ezzel megjelenítve, hogy csak egy képzelgésről vagy gondolatról van szó. Ezen felül a díszletelemekkel való összehangolás egy szebb, egységesebb, összefüggőbb és talán látványosabb kisugárzást ad a történetnek.

Jelmeztervek:

Don Pedro

Don Juan

Leonato

Claudio

Benedetto

Hero

Boracchio

IV. Kiválasztott szövegekönyvi rész:

(Az általam beleírt rendezői jegyzeteket zölddel emeltem ki)

A jelenet szereplői

Claudio: 20-as éveiben járó fiatal nemes és katona, szerető szíve ellenére gyanakvó természete van

Don Juan: 30-as évei elején járó nemes, aki ellenségnek tekinti tulajdon bátyját

Boracchio: 40-es éveiben járó férfi, Don Juan bizalmasa és szolgálója

Benedetto: 30-as évei elején járó nemes úr és hadvezér, esküdt nő gyűlölő, valamint kissé piperkőc

Don Pedro: 30-as évei végén járó férfi, Aragónia hercege, hadvezér, Don Juan féltestvére

Hero: 20-as éveiben járó fiatal lány, Leonato úr lánya, szeretni való, de visszahúzódó

Leonato: 50-es éveiben járó férfi, Messina kormányzója

2. felvonás 1. jelenet

Tánc. Utána mindenki elvonul a lakomára, kivéve Don Juant, Boracchiót és Claudiót

Don Juan és Boracchio a színpad bal oldalán állnak, Claudió a jobbon, háttal a másik kettőnek, izgulva, topogva. Távolról vidám zene szól, majd lassanként elhal.

DON JUAN: (***körbenéz, majd hangosan***) A bátyám nyilván szerelmes Heróba, s azért vonult el a kisasszony apjával, hogy szót értsen vele. (*halkan, Boracchionak*) A hölgyek mennek Hero után... Csak egy álarcos maradt itt.

BORACCHIO: Az Claudio! Megismerem a tartásáról. (***kuncog***)

A két férfi odasétál a grófhoz.

DON JUAN: Nem te vagy signor Benedetto?

Claudio kissé meglepődik, majd mielőtt hátra fordulna, felteszi az álarcát.

CLAUDIO: Jól mondd: az vagyok.

DON JUAN: (*tettetett aggodalommal*) Signor, te közel állsz bátyám szívéhez. Most beleszeretett Heróba. Kérlek, beszéld le róla. Nem illik ez a lány az ő rangjához. Becsületes, jó szolgálatot tennél ezzel. (*Boracchio vigyorog*)

CLAUDIO: (*nehézkesen*) Honnan tudod, hogy Herót szereti?

A színpad besötétül, csak a három férfi van megvilágítva. Don Juan a színpad hátulja felé mutat, ahol Hero és a herceg tűnnek fel egy lámpa zöld fényében egymás felé nézve, egymás kezét fogva. Claudio feléjük fordul. A színpadi lámpa gömbök villogni kezdenek.

DON JUAN: (*tettetett szájalommal*) Hallottam, mikor szerelmet vallott neki.

BORACCHIO: Én is hallottam. (*hírhajhász hangon*) Megesküdött, hogy nászát üli vele még ma este.

DON JUAN: (*egykedvűen*) No, menjünk a vacsorára!

Don Juan és Boracchio távozik.

Claudio leveszi az álarcot, és mintha próbálná feldolgozni a történeteket. Ez alatt Hero és Don Pedro eltűnnek a színről.

Claudio leül a padra, kezébe temeti arcát, majd keserűen felnéz. A színpadon csak a gróf van megvilágítva. Mögötte a kis lámpák teljes erőből világítanak.

CLAUDIO: (*nyel, majd sóhajtvá elkezd*) Felelgetek nekik, mint Benedetto, S hallom a vész hírt Claudio fülével... (*döbben*) Magának kérte meg Herót a herceg! (*keserűen és csalódottan*) Érvényes a barátság mindenütt – Kivéve a szerelmek birodalmát. (*dühösen*) Minden szerelmes szóljon maga nyelvén, És használja a tulajdon szemét: Ne bízson másban! Boszorkány a szépség: Varázsától a hűség vérbe fullad. (*fájdalommal*) Lám, óránként bebizonyul, hogy így van! (*sóhajtvá, lemondóan*) Vak voltam. – Ó, Hero, isten veled!

Újra fénybe borul a színpad

Benedetto visszatér, távolról rákiált a felemelkedő Claudioóra.

BENEDETTO: Claudio gróf?

CLAUDIO: (*morcosan*) Az vagyok.

BENEDETTO: (*a gróf mellé áll, majd könnyeden*) Jössz velem?

CLAUDIO: (*rossz kedvvel*) Hová?

BENEDETTO: (*mintha magától érthetődő lenne*) A legközelebbi szomorúfüzfához, grófom – különös tekintettel a te szerelmi bánatodra. (*tréfásan*) Milyen divat szerint viseled a fűzfakoszorút? Nyakban, mint uzsorás az aranyláncot? Vagy vállon, mint hadnagy a kardszíjat? (*szánakozva, támogatóan*) Mindenképp megillet a szomorúfüz, mert a herceg lecsapta a kezdről Herót.

CLAUDIO: (*mintha meg akarna szabadulni Benedettótól*) Teljék benne öröme!

BENEDETTO: (*hitetlenkedve*) Ezt úgy mondtad, mint egy derék kupec, ha eladta a marhát. – (*kissé sipítva*) Gondoltad volna, hogy a herceg így végzi el a baráti szolgálatot?

CLAUDIO: (*lemondóan*) Kérlek, hagyj magamra.

BENEDETTO: (*kissé felháborodva*) No csak! Most meg úgy teszel, mint az egyszeri vak ember. Egy suttyó lopta el a kolbászt, de te az oszlopot vered érte.

CLAUDIO: (*türelmét veszve*) Ha nem mész, majd itt hagylak én. (*Távozik*)

Benedetto követni próbálja a grófot, de úgy dönt, hogy marad, és csak bámul utána. Sóhajt, majd kinéz a közönség felé.

BENEDETTO: (*szánakozva*) Jaj, szegény sebzett madár! Most bújjik a nádasba. (*elgondolkodva fel-alá kezd sétálni*) – De hogy ez a Beatrice kisasszony rám ismert meg nem is... (*felháborodva hang, hevesen gesztikulál*) Még hogy én volnék a herceg bohóca! Talán azért hívnak így, mert mindig tréfán jár az eszem. No lám, máris magamban keresem a hibát! (*elgondolkodva*) Nincs is nekem olyan rossz reputációm, csak ez a Beatrice az egész világ szájába adja a tulajdon ádáz véleményét, (*morcosan, ismét kissé sipítva*) s veszett hírem költi! (*felháborodik, fenyegetően felemeli a mutatóujját*) No, majd megfizetek érte, ahogy tudok.

Don Pedro, Hero és Leonato visszatér

DON PEDRO: (*kedves kíváncsisággal*) Á, signor! Hol a gróf, nem láttad?

BENEDETTO: (*kissé sértetten, de próbál tiszteletet mutatni*) Láttam bizony, fenség! Az elébb én voltam a hírmondója. (*sajnálkozva*) Olyan szomorú volt, mint egy magányos vityilló a rengeteg közepén. (*megerősítést várva, a herceghez*) Mondtam neki – s azt hiszem, igazat szóltam -, hogy fenséged megszerezte attól (*Heróra sandít*) a kisasszonytól a boldogító igent. (*egyszerű közlésként*) Fölajánlottam, hogy elkísérem a szomorúfűzfáig – akár azért, hogy koszorút fonjon, mint cserbenhagyott szerető, akár azért, hogy virgácsot kössön, mert rászolgált a vesszőzésre.

DON PEDRO: (*meglepve*) Vesszőzésre? Hát mit vétett? (*ezalatt Hero idegesen kezdi babrálni a ruháját*)

BENEDETTO: (*közönyösen közli, némi ellenszenvenességgel*) Csak annyit, mint az iskolás gyerek, aki úgy megőrül, mikor madárfészket lel, hogy mindjárt elfecsegi a pajtásának – mire az maga lopja ki a fiókat.

DON PEDRO: (*mintha nem teljesen értené Benedetto gondolatmenetét*) A bizalom nem vétek. A tolvaj a vétkes.

Hero a herceg mögött áll, és kérdő tekintettel néz Benedettora, mintha a legrosszabbtól tartana. Ezalatt a herceg értetlenül figyel Benedetto mondandóját.

BENEDETTO: (*kis felháborodás érződik rajta, de tartja magát a tiszteletteljes viselkedéshez*) Mégse veszett kárba az a kirándulás a szomorúfűzhöz. A koszorút viselhette volna maga Claudio; a virgácsot meg átutalhatta volna fenségednek, mert úgy látom, uram, (*okoskodva*) te az ő fészket kegyeskedtél kifosztani.

DON PEDRO: (*mintha megértette volna Benedetto szavait, kedélyesen, megnyugtatóan szól*) Én csak dalolni tanítom a madárfiókat, aztán átadom a tulajdonosának

BENEDETTO: (*mintha nem teljesen hinné el a herceg szavait*) Ha a dallam majd simul a szövegedhez, akkor becsülettel szóltál.

V. Összefoglaló gondolatok:

Véleményem szerint a történet összessége szempontjából az álarcosbál jelenete egyike a kulcsmozzanatoknak, amelyek vezetik a dráma fonalát.

Eddig a jelenetig csak szóban fedték fel a konfliktus két alappillért, Juan herceg feltett szándékát, hogy tönkreteszi a fiatal grófot és annak boldogságát, ezen kívül Claudio azon reményét, hogy Herót feleségül vegye, amiben Don Pedro segít neki.

Ennél a jelenetnél már gyakorlatba ültetődnek az eddig kiesztelt tervek, célok. Hiszen itt indul el a gróf házasságának nyélbeütése, amit (ahogy a szöveg is mutatja) Don Pedro szervezett. Ezen kívül ekkor kezd el a gróf szerelmét szennyezni Don Juan, ami később még jobban kiteljesedik az erkélyjelenetnél (ami az én elképzeléseim szerint a díszletben ábrázolt ablaknál lenne), ahol Claudio megfogadja, hogy megalázza Herót, ha igaz a fattyú herceg állítása. Tehát a történet cselekményének kiteljesedéséhez vezető kapuként tekinthetünk a kidolgozott jelenetre.

A történetben betöltött lényeges szerepe mellett ez a jelenet a szereplők fontos, teljesen emberi, esetenként negatív tulajdonságait fedi fel. Példának okáért Don Juan megrögzött bosszúvágyát, Claudio túlzóan gyanakvó személyiségjegyeit, vagy éppen Benedetto néhol érzéketlen viselkedését – ezzel is előbbé téve a karaktereket, hiszen megmutatja, hogy senki sem teljesen fehér vagy fekete lelkileg. Ezen felül arra is rávilágít, hogy mi emberek mennyire könnyen hiszünk a csalásoknak, milyen könnyen eluralkodik rajtunk a harag és a bosszúvágy, vagy éppen mennyire nem figyelünk oda mások érzéseire.

A jelenet zseniális megírását tehát az tükrözi, hogy a szerző olyan időtálló személyiségjegyeket tüntetett fel a műben, amelyek bármely kor embere számára igazak lehetnek, és minden kor a maga elveit, nézeteit és sajátosságait visszatükrözni láthatja benne, még ha a szöveg régies is kissé.